

Publieksversie
Programma Groen
Gouda
2024-2034



Inhoudsopgave

Inleiding	3
Ons beeld van de toekomst	4
Waarom is groen belangrijk?.....	5
Klimaat.....	5
Biodiversiteit.....	5
Ruimtelijke kwaliteit.....	5
Gezondheid.....	6
Bodemdaling.....	6
Kwetsbaarheid van de Goudse wijken	7
Hoeveelheid groen.....	7
Klimaat.....	7
Biodiversiteit.....	8
Ruimtelijke kwaliteit.....	9
Gezondheid.....	10
Wat hebben we al?.....	10
Goudse Ecologische structuur.....	11
Hoofdgroenstructuur	11
Nevengroenstructuur.....	12
Overig groen.....	12
Onze doelen en maatregelen per thema.....	13
Groenstructuur.....	13
Klimaat.....	15
Biodiversiteit.....	16
Ruimtelijke kwaliteit.....	18
Gezondheid.....	19
De uitvoering van het programma	21
Waar wordt alles van betaald?.....	21
Borging binnen de organisatie.....	21
Meten en beoordelen	21

Inleiding

Groen heeft een positieve invloed op mensen. We worden gelukkiger en gezonder als er veel groen om ons heen is. Maar groen heeft niet alleen op mensen een goede invloed. Ook voor dieren en planten is groen belangrijk. Ook zij worden gelukkig en gezonder van veel (verschillend) groen om zich heen. Maar wat bedoelen wij met groen? Onder groen verstaan we bomen, planten, tuinen, parken, sloten en nog veel meer. Eigenlijk valt alle natuur in Gouda onder de term groen.

Groen moet nog belangrijker worden binnen onze gemeente. Er is hier al heel wat voor gedaan. Maar ook voor de toekomst is het belangrijk dat groen een punt van aandacht blijft. Daarnaast zijn er wettelijke wijzigingen geweest, zoals de nieuwe [Omgevingswet](#).

Vanwege de nieuwe Omgevingswet is de Omgevingsvisie Gouda ontstaan. Met deze Omgevingsvisie willen we zorgen dat Gouda een fijne stad is om in te wonen. Ook moet de stad klaar zijn voor de uitdagingen van de toekomst. Denk bijvoorbeeld aan klimaatverandering. In de Omgevingsvisie staan 5 Goudse Waarden, 5 Goudse Opgaven en 5 keuzes voor de leefomgeving (zie afbeelding 1, 2 en 3 hieronder). 1 van de 5 Goudse Waarden is 'te midden van het groen'. We willen dus dat Gouda middenin het groen ligt. Daarnaast is 1 van de Goudse opgaven een prettig woon- en leefklimaat bevorderen. We willen dit voor alle inwoners van Gouda. De focus ligt hierbij op aantrekkelijkere en groenere openbare ruimte.



Afbeelding 1: de 5 Goudse Waarden



Afbeelding 2: de 5 Goudse Opgaven



Afbeelding 3: de keuzes voor de leefomgeving

Het is duidelijk dat het groen in Gouda een belangrijk onderdeel is van de Omgevingsvisie Gouda. Dat is de reden dat wij dit Programma Groen Gouda hebben geschreven. Er zijn een aantal maatschappelijke thema's waar groen invloed op heeft:

- klimaat
- biodiversiteit
- ruimtelijke kwaliteit
- gezondheid
- bodemdaling

Wij hebben deze thema's als rode draad door dit programma gebruikt. Zo hebben wij onderzoek gedaan naar deze thema's in alle wijken van Gouda. Ook de doelen en maatregelen zijn per thema gemaakt. In dit document leest u het volgende:

- Hoe zien wij de toekomst van groen in Gouda?
- Waarom is groen belangrijk?
- Hoe kwetsbaar zijn de Goudse wijken?
- Wat hebben we nu al?
- Onze doelen en maatregelen.
- Het effect van het programma.

Ons beeld van de toekomst

We hebben een visie voor het groen in Gouda opgesteld. Dit betekent dat wij een beeld voor de toekomst hebben bedacht. Hieruit volgen doelen die wij willen halen en maatregelen die wij uit gaan voeren. Met deze visie en doelen in ons hoofd hebben we dit Programma Groen Gouda geschreven. De visie en doelen zijn:

- Over 10 jaar is Gouda een gemeente met een prettige leefomgeving. Daarnaast willen we het groen in Gouda zo inrichten dat het lang meegaat.
- We zijn 'koploper' op het gebied van biodiversiteit. Dit doen we door met onze buurgemeenten samen te werken. Daarnaast verbeteren we ons ecologisch beheer.
- De gezondheid van inwoners is beter door meer groen. We willen dat de omgeving uitnodigt om naar buiten te gaan. Lekker bewegen, samen of alleen. Ook de luchtkwaliteit wordt beter.
- Het lokale klimaat is verbeterd. Er zijn minder plekken die heel heet worden op warme dagen.
- De ruimtelijke kwaliteit is verbeterd. Inwoners worden betrokken bij plannen. Hierdoor wordt de sociale samenhang ook groter.

Wij gaan onze visie en doelen behalen door:

- slimme oplossingen te bedenken.
- ruimtegebruik te combineren. Bij elk project gaan we proberen ruimte apart te houden voor groen, bomen of water.
- samen te werken met inwoners.

Waarom is groen belangrijk?

Groen heeft positieve invloed op belangrijke, actuele, maatschappelijke thema's. Het gaat om de volgende thema's:

- klimaat
- biodiversiteit
- ruimtelijke kwaliteit
- gezondheid

Al deze thema's zijn met elkaar verbonden. Ze hebben invloed op elkaar. Denk bijvoorbeeld aan het klimaat. Als dit niet goed is, zal dat invloed hebben op de ruimtelijke kwaliteit. Ook heeft het invloed op de gezondheid van mensen. Het is daarom belangrijk dat er een goed, compleet plan is. Met dit plan kunnen we onze uiteindelijke doelen behalen. Hieronder leest u over de verschillende thema's. Bodemdaling hebben wij als 5^e thema erbij gekozen. Dit omdat in Gouda de bodem snel daalt. Dit heeft invloed op het groen.

Klimaat

Het klimaat verandert. Het weer wordt steeds extremer. Het wordt steeds warmer, maar ook natter. We nemen maatregelen om de opwarming te beperken. Dit noemen we klimaatmitigatie.

Veranderingen in het klimaat kunnen gevaarlijk zijn. We moeten ons hierop voorbereiden.

Aanpassingen van de omgeving zijn nodig. Het aanpassen noemen we klimaatadaptatie. Het is belangrijk dat het vele regenwater goed afgevoerd wordt. Niet alles via het riool, want dan raakt het overbelast. Maar in Gouda is veel water via de grond (infiltratie) afvoeren ook niet altijd een optie. Dit komt omdat in de herfst en winter de grondwaterstand al erg hoog is. Op deze plekken moet er een andere oplossing komen. Daarnaast zorgt meer groen voor veel schaduw. Hierdoor koelt de omgeving af. Voorbeelden van groene, koele plekken in Gouda zijn:

- Van Bergen IJzendoornpark
- Houtmansplantsoen

Biodiversiteit

Biodiversiteit is het aantal planten, dieren en bacteriën in een bepaald gebied, en de balans hiertussen. Het is belangrijk dat die balans goed blijft. We noemen biodiversiteit ook wel soortenrijkdom. Hoe kleiner de soortenrijkdom, hoe kwetsbaarder een gebied. Bijvoorbeeld voor ziekten en plagen.

Groene verbindingen zijn belangrijk voor dieren en planten. Hierdoor kunnen ze zich beter verplaatsen. Ook voortplanten gaat dan beter. Gouda doet al veel op het gebied van biodiversiteit. Zo werd onze gemeente in 2023 uitgeroepen tot de meest bij-vriendelijke gemeente van Nederland. Hier zijn wij natuurlijk heel trots op! Maar er zijn nog meer verbeterpunten. Omdat biodiversiteit zo belangrijk is, hebben wij hier het deelprogramma Groen: Biodiversiteit voor geschreven. U kunt de publieksversie van dit programma hier lezen.

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit is een heel breed begrip. Het gaat erom of de openbare ruimte goed te gebruiken is, en of het prettig verblijven is. Het is belangrijk dat dit ook zo blijft. We betrekken inwoners bij het maken van plannen. Zo ontstaat er verbinding met de omgeving. Mensen voelen zich er thuis. Als er verschillende fijne, mooie groene plaatsen zijn, gaan mensen meer naar buiten.

Dit is goed voor de gezondheid. Er is in Gouda een mogelijkheid om zelf groen te beheren. Hiervoor is een speciaal potje met geld. Dit heet: '[Groen-moet-je-doen](#)'. Ook kunt u de gemeente laten weten waar stenen kunnen worden omgezet naar groen. Dit initiatief heet '[Grijs-wordt-groen](#)'. Ook is het belangrijk om het gebied historisch herkenbaar te houden. Hoe het landschap eruit zag in het verleden mag niet (helemaal) verdwijnen. Deze kenmerken geeft een gebied zijn eigen karakter. Voorbeelden van historische kenmerken zijn:

- De manier waarop de stad opgebouwd is.
- Monumentale bomen.
- Historische linten. Dit zijn wegen, rivieren, dijken, bomen en grachten die al eeuwenlang als een lint of draad door de gemeente lopen. Een voorbeeld hiervan is de Bloemendaalseweg.

Gezondheid

Groen draagt bij aan de gezondheid van mensen. Zowel geestelijk als lichamelijk heeft het positieve effecten. Grotere bomen met meer blaadjes en grotere takken zorgen voor meer schaduw dan kleine bomen. Het is daardoor koeler in de omgeving. Ook dempen zij de geluiden van bijvoorbeeld auto's. Daarnaast zorgen bomen en ander groen voor een schonere lucht. Groen nodigt uit om lekker naar buiten te gaan. Alleen of samen. Wandelen of lekker spelen. In onze gemeente zijn veel speeltuinen. Traditionele speeltuinen met schommels en glijbanen, maar ook avontuurlijke natuurspeeltuinen. En lekker spelen is natuurlijk heel gezond! In 2023 is Gouda uitgeroepen tot meest speelvriendelijke gemeente van Nederland.

Bodemdaling

In Gouda zakt de bodem gemiddeld 3 millimeter per jaar. Dit komt door de zware gebouwen op de slappe veenondergrond. Het dalen van de bodem heeft negatieve gevolgen voor het groen. Als de bodem daalt, wordt de grondwaterstand hoger. Het groen heeft hier last van. Bomen kunnen bijvoorbeeld niet goed wortelen. Hierdoor worden ze niet oud. Het is dus belangrijk om te kijken welke boom- en plantensoorten wel tegen een hoge grondwaterstand kunnen. De boom- en plantensoorten blijven dan langer leven. Dit noemen wij een duurzaam behoud van groen. Omdat het probleem van bodemdaling groot is in Gouda, hebben we dit thema ook meegenomen in dit programma.

Kwetsbaarheid van de Goudse wijken

De kwetsbaarheid van een gebied is een onduidelijk begrip. Het betekent dat er gekeken wordt hoe gevoelig gebieden zijn voor bijvoorbeeld wateroverlast, warmte en een slechte luchtkwaliteit. Per wijk hebben wij onderzoek gedaan. Er is eerst gekeken naar de hoeveel (gemeentelijk) groen en water in de wijk. Daarna is er per thema per wijk gekeken hoe de situatie nu is.

Hoeveelheid groen

In de Landelijke Nota Ruimte (2004) wordt een minimum van 75 m² water en groen per woning voorgesteld. Dit is onderdeel van de basiskwaliteit voor de leefomgeving. Wij houden dit ook aan om te kijken waar er nog meer groen en water toegevoegd moet worden. In dit onderzoek is alleen het gemeentelijk groen binnen de bebouwde kom meegenomen. Dit betekent dat alleen groen wat van de gemeente is, is meegenomen. Groen dat van andere partijen is, zoals tuinen, is niet meegenomen.

In totaal wordt in 4 van de 9 wijken van Gouda onze wens van 75 m² groen niet gehaald. De wijken Bloemendaal en Plaswijck halen dit oppervlakte ruim. De wijken Binnenstad, Westergouwe en Kort Haarlem zitten net onder onze wens van 75 m² per woning. De wijk Korte Akkeren heeft de minste oppervlakte groen en water. Dit maakt deze wijk ook gelijk het meest kwetsbaar.

Klimaat

Om te bepalen welke invloed het klimaat heeft op de verschillende wijken hebben wij naar 2 onderdelen gekeken:

Hittestress

Hittestress zijn de negatieve gevolgen die dieren en mensen ervaren door (extreme) warmte. Gebieden waar veel steen is en weinig groen, noemen wij versteende gebieden. Bakstenen, asfalt en beton houden warmte beter vast dan gras, bomen en water. Hierdoor zijn versteende gebieden kwetsbaarder voor hittestress. Daarnaast werkt groen zelf ook als een natuurlijke airco. Met name bomen en water verkoelen de omgeving.

Wateroverlast

Wateroverlast door zware regenbuien (piekbuien) heeft in Gouda 2 redenen. We hebben last van bodemdaling en de grondwaterstand is hoog. Hierdoor kan het water niet goed in de grond zakken. In versteende gebieden loopt het water snel het riool in. Het riool kan deze hoeveelheid water niet aan. Straten komen dan onder water te staan. Dit is een voorbeeld van wateroverlast.

Resultaten

Als je allebei de onderdelen samen bekijkt, zijn de wijken Plaswijck en Westergouwe de enige die op niveau zijn (groen). De meest kwetsbare wijken zijn de Binnenstad, Bloemendaal en Kort Haarlem (rood). Dit komt omdat er hier veel versteende gebieden zijn. Dit is terug te zien op afbeelding 4.



Afbeelding 4: Totalscore thema klimaat Goudse wijken.

Biodiversiteit

Om te kijken hoe het ervoor staat met de biodiversiteit hebben wij naar 3 onderdelen gekeken:

Het aandeel ecologische structuur per wijk

Het is belangrijk dat groene gebieden en natuurgebieden met elkaar verbonden zijn. Door groen te plaatsen door de hele stad verbinden we verschillende gebieden met elkaar. Dit noemen we een ecologische structuur. Zo is het voor dieren mogelijk om via de Reeuwijkse Plassen naar Waddinxveen te reizen. Of van Reeuwijk naar de Krimpenerwaard.

De waterkwaliteit

Een aantal onderdelen is meegenomen om te bepalen of de waterkwaliteit goed is. Voorbeelden van deze onderdelen zijn:

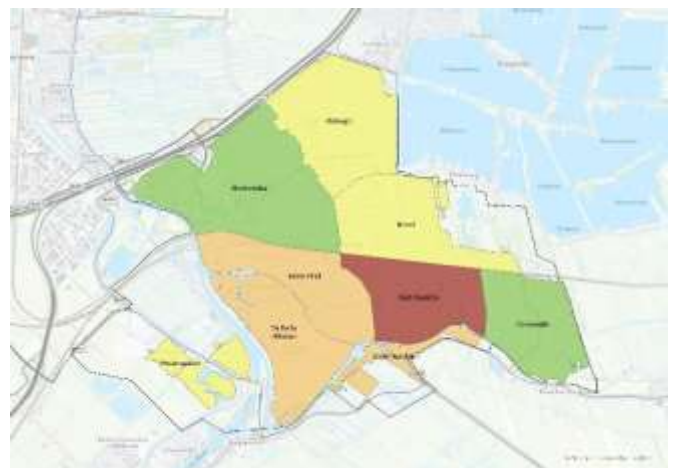
- De helderheid van het water.
- Het aantal plantensoorten dat er in het water en op de oever zijn.
- De dikte van de laag modder op de bodem. Dit hebben we gemeten 1 meter uit de kant.
- De snelheid waarmee het water stroomt.

Het aantal soorten per wijk

In de zomer van 2022 hebben wij onderzocht welke soorten er in welke wijken zijn. Met deze informatie kunnen we in de toekomst zien of er meer soorten zijn bijgekomen.

Resultaten

Als deze 3 zaken goed zijn, zorgt dat voor een hoge biodiversiteit. Zoals u eerder kon lezen, is dit belangrijk. Hoe beter de biodiversiteit, hoe minder kwetsbaar een gebied is. In de wijken Goverwelle en Bloemendaal is de biodiversiteit in orde (groen). Kort Haarlem is het meest kwetsbaar (rood). In deze wijk gaan we meer inzetten op maatregelen die goed zijn voor de biodiversiteit. Zie afbeelding 5 voor alle resultaten.



Afbeelding 5: Totalscore thema biodiversiteit Goudse wijken.

Ruimtelijke kwaliteit

Zoals u eerder kon lezen, is ruimtelijke kwaliteit een breed begrip. Daarom is het ook moeilijk te meten. Om de ruimtelijke kwaliteit van de wijken te meten, hebben wij naar 3 zaken gekeken:

Historische groene identiteit

Welke groene onderdelen van Gouda zijn er al heel lang? En welke groene onderdelen horen bij de geschiedenis van Gouda? Om dit te meten, hebben wij gebruik gemaakt van [de cultuurhistorische kaart van Gouda](#). Per wijk hebben wij gekeken naar:

- het aantal monumentale bomen
- historische linten. Dit zijn wegen, rivieren, dijken en grachten die al eeuwenlang als een lint of draad door de gemeente lopen.
- de manier waarop de wijk is gebouwd. En hoeveel waarde dit heeft.

Hoe wordt het groen gebruikt?

We denken goed na over het groen dat we in de stad plaatsen. Welk groen moet op welke plek? En waar willen we dat het groen voor gebruikt wordt? Om te weten of we dit goed hebben gedaan, hebben we inwoners nodig. Daarom hebben wij vragenlijsten gemaakt en rondgestuurd naar inwoners. De antwoorden hebben wij bekeken en in kaart gebracht.

De hoeveelheid burgerinitiatieven per inwoner

Per wijk hebben wij onderzocht hoeveel burgerinitiatieven er zijn. Zoals u eerder kon lezen heeft Gouda een aantal groene burgerinitiatieven. Hoe meer initiatieven in de wijk, hoe meer verbinding inwoners met de wijk hebben.

Resultaten

Wij hebben bovenstaande onderdelen samengevoegd tot 1 kaart. Goverwelle en Westergouwe zijn de meest kwetsbare wijken (oranje). Westergouwe is nog in ontwikkeling, dus dit kan nog veranderen. De Binnenstad, Kort Haarlem en Stolwijkersluis zijn het minst kwetsbaar op het gebied van ruimtelijke kwaliteit (groen). Alle resultaten zijn terug te zien op afbeelding 6.



Afbeelding 6: Totaalscore thema ruimtelijke kwaliteit Goudse wijken.

Gezondheid

Een fijne, gezonde buitenruimte is belangrijk. Het is een uitdaging om de ruimte goed in te delen. Dit komt omdat er veel verschillende 'ruimtevragers' zijn. Ruimtevragers zijn onderdelen die in de buitenruimte nodig zijn in een stad. Bijvoorbeeld woningen, verkeer en energievoorzieningen. Om de buitenruimte gezond te houden, zijn groene structuren noodzakelijk.

Om de kwetsbaarheid van de wijken voor het thema gezondheid te bepalen hebben we naar 4 onderdelen gekeken

Aantal (verkoelende) bomen dichtbij woningen

Bomen zorgen voor schaduw. Die schaduw zorgt weer voor verkoeling. De stenen warmen zo minder op. De temperatuur blijft dan lager.

Afstand van de woning naar een koele plek

De meeste koele plekken liggen aan de rand van de stad. Hierdoor zijn ze niet voor alle inwoners even goed bereikbaar.

Kwaliteit van de lucht

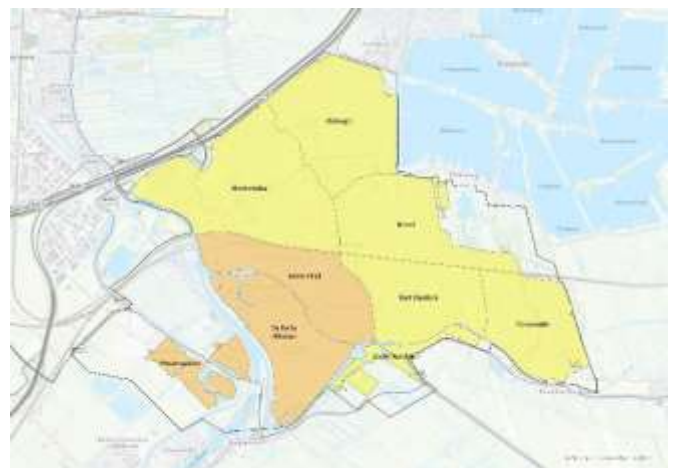
Bij steden die langs drukke snelwegen (zoals de A12) liggen, is de luchtkwaliteit matig tot slecht. In ons onderzoek hebben we de verschillende wijken met elkaar vergeleken.

Aantal warme nachten per jaar

We noemen een nacht een warme nacht wanneer de temperatuur buiten niet zakt onder de 20 graden. Warme nachten lijden tot slaapgebrek. Dit is slecht voor de gezondheid.

Resultaten

Als we deze 4 onderdelen samenvoegen, krijgen we per wijk een beeld van de kwetsbaarheid van de gezondheid. Hieruit komt dat eigenlijk alle wijken kwetsbaar zijn (zie afbeelding 7). De Binnenstad, De Korte Akkeren en Westergouwe zijn net iets meer kwetsbaar dan de andere wijken (oranje). Er zijn nog veel verbeteringen mogelijk op dit gebied.



Afbeelding 7: Totalscore thema gezondheid Goudse wijken.

Wat hebben we al?

Alle parken, bomen en andere kleine groene gebieden (groenvakken) binnen de gemeente vormen samen de Goudse groenstructuur. Deze structuur verbindt onze stad met de veenlandschappen die rondom Gouda liggen. Maar niet alleen dat. De structuur verbindt ook de wijken met elkaar. Deze Goudse groenstructuur is de basis van dit Programma Groen Gouda.

De Goudse groenstructuur is verdeeld in 4 structuren. Ze hebben verschillende beschermingsgraden. Een beschermingsgraad is de mate waarin een gebied beschermd wordt. Hoe hoger de graad, hoe strenger de regels.

Goudse Ecologische structuur

Ecologische gebieden zijn gebieden:

- die veel bijdragen aan de biodiversiteit
- waar veel natuurlijke processen zijn
- die een bijzonder landschap hebben
- die moeilijk te vervangen zijn

Veel parken aan de rand van de stad zijn opgenomen in de Goudse Ecologische Structuur.

Voorbeelden hiervan zijn het Noorderhout, het Goudse Hout en het Steinse Groen. Het zijn de belangrijkste gebieden voor planten en dieren binnen en buiten Gouda. Ook de spoorlijn valt onder deze structuur. De Goudse ecologische structuur verbindt deze gebieden en heeft een zeer hoge beschermingsgraad. Soms zijn er delen afgesloten voor bezoekers. Niet alle gebieden die binnen deze structuur vallen, zijn in beheer van de gemeente Gouda. Het groen rond de spoorlijn is in beheer van ProRail. Dit groen is een belangrijk onderdeel van de Goudse ecologische structuur. De spoorlijn loopt door de hele stad heen. Dieren en planten kunnen zich hierdoor door heel Gouda veilig verplaatsen.

Hoofdgroenstructuur

In deze structuur is groen opgenomen dat belangrijk is voor heel Gouda. Het groen in deze structuur heeft verschillende taken. Het groen in deze structuur is belangrijk voor de ecologie van Gouda. Alleen iets minder belangrijk dan de gebieden die onder de Goudse ecologische structuur vallen. De beschermingsgraad van deze structuur is hoog. Hieronder leest u een paar voorbeelden van gebieden die onder deze structuur vallen.

Er vallen verschillende soorten groen in de Hoofdgroenstructuur. Vaak zijn dit gebieden die wel groen zijn, maar waar natuur niet de belangrijkste functie is. Het gaat onder andere om:

- Groen langs de belangrijkste wegen van Gouda. Dit gaat om de bomen en de bloemrijke bermen. Alle bermen waar orchideeën bloeien (een zeldzame plantensoort), vallen onder de Goudse ecologische structuur. De andere wegbermen vallen wel onder de hoofdgroenstructuur.
- Parken die vooral belangrijk zijn vanwege hun lange geschiedenis, zoals het Van Bergen IJzendoornpark en het Houtmansplantsoen.
- Grote begraafplaatsen, zoals de oude begraafplaats in de Korte Akkeren en begraafplaats IJsselhof.
- Natuurvriendelijke oevers. We richten de waterkanten zo in dat planten en dieren er zo goed mogelijk gebruik van kunnen maken.

Nevengroenstructuur

Onder deze structuur vallen groene elementen die belangrijk zijn voor wijken. Het meeste groen van deze structuur ligt aan de randen of langs wegen in een wijk. Dit groen heeft een verkeersgeleidende functie. Omdat het meeste groen in deze structuur aan de rand van de wijk ligt, verbindt het de wijken met elkaar. Dieren verplaatsen zich via dit groen van de ene naar de andere wijk. Deze structuur is iets minder belangrijk dan de eerste 2 structuren. Ondanks dat heeft ook deze structuur een goede beschermingsgraad.

Overig groen

In deze structuur valt de rest van het groen. Oftewel al het groen dat niet in de andere structuren past. Het gaat hier vaak om groen dat belangrijk is voor de buurt. Het is het groen dat zorgt voor verbinding tussen bewoners in en met de wijk. Deze structuur wordt het minst beschermd. Maar ook hier mag niet zomaar alles verwijderd of veranderd worden.

Onze doelen en maatregelen per thema

Hierboven kon u al veel informatie lezen over ons Programma Groen Gouda. Ook onze visie voor de toekomst van het groen in Gouda kon u lezen. Om deze visie te kunnen bereiken hebben wij hoofddoelen opgesteld. Hoofddoelen zijn het belangrijkste wat wij willen bereiken. Maar hoofddoelen zijn ook vaak breed en ingewikkeld. Er zijn meerdere handelingen nodig om zo'n hoofddoel te halen. Daarom hebben we kleinere doelen (subdoelen) bedacht. Op deze manier is het haalbaarder en duidelijker wat er precies moet gebeuren. Per onderwerp leest u deze doelen en maatregelen.

Per thema is er een wijk die het slechtste scoort. Deze wijken krijgen voorrang in het uitvoeren van de maatregelen.

Groenstructuur

Wat willen we bereiken?

Wij willen een stevige groenstructuur in Gouda. Deze groenstructuur verbindt de stad met het gebied eromheen. Het is belangrijk om dit goed vast te leggen. Dit omdat er meer gebruikers van de ruimte zijn in onze drukke stad. Bij elk project is het noodzakelijk dat er maatwerk is. Op deze manier wordt het belang van elke partij meegenomen in de besluiten.

Hoofdoelen bij dit onderwerp:

- Wij beschermen, behouden, verbinden en versterken de groenstructuren die er nu zijn.
- Er komt meer groen. Dit nieuwe groen gaat lang mee. Het is dus toekomstbestendig.
- Groen wordt belangrijker bij het maken van nieuwe inrichtingsplannen voor de stad.

Hoe gaan we dit doen?

We hebben kleinere, duidelijke doelen bedacht om de hoofddoelen te halen. Hieronder leest u deze kleinere doelen. Ook leest u wat wij gaan doen om deze doelen te halen. Dit noemen wij maatregelen. De wijk Korte Akkeren krijgt voorrang bij het uitvoeren van de maatregelen van dit thema.

Doel 1: Wij willen dat in elke wijk het oppervlak groen en water per woning minimaal 75 m² is. In sommige wijken halen we op dit moment deze oppervlakte niet. Hier gaan wij het groen in de toekomst uitbreiden.

Maatregel: We hebben onderzoek gedaan hoeveel groen er nu per wijk aanwezig is. Hier hebben wij een kaart van gemaakt. Op deze kaart staat hoeveel oppervlakte groen en water er is per woning, per wijk.

Maatregel: In de wijk Korte Akkeren is 75 m² aan oppervlakte groen en water per woning niet haalbaar. Daarom hebben wij voor deze wijk een ander minimum bedacht. In deze wijk willen we dat er per woning minimaal 50 m² groen en water oppervlakte per woning komt.

Doel 2: We gaan in elke wijk het groen uitbreiden. Als wij aan de slag gaan in een wijk, delen we de wijk anders in (herinrichting).

Maatregel: We kijken per project en wijk waar groen toegevoegd kan worden. Ook geven we regels mee aan projectontwikkelaars. Groen moet van goede kwaliteit zijn.

Maatregel: We moedigen inwoners aan om hun ideeën voor meer groen door te geven aan de gemeente. Wij willen dat inwoners meer gebruik gaan maken van het [Grijs-wordt-Groen initiatief](#). We gebruiken hier geld uit het Groenfonds voor.

Doel 3: We versterken de groenstructuren die er nu zijn. Biodiversiteit krijgt meer ruimte binnen deze structuren.

Maatregel: We gaan de structuren met elkaar verbinden op plekken waar dit nog niet zo is. Op deze manier wordt de groenstructuur steeds groter.

Maatregel: We stellen een structuurstelsel in. Dit stelsel bestaat uit 4 verschillende structuren. Over dit stelsel heeft u kunnen lezen bij het kopje “wat hebben we al”.

Maatregel: Er wordt goed gekeken naar het groen wat nieuw wordt geplant. Het moet goed zijn voor de biodiversiteit.

Doel 4: Als groen van de verschillende structuren weggehaald moet worden, gelden er nieuwe regels.

Maatregel: Als groen weggehaald wordt, planten we het terug. Dit is verplicht. Uitzondering is als er zwaarder wegende maatschappelijke belangen zijn. Of als de veiligheid in gevaar komt.

Maatregel: Al het groen in Gouda valt in een structuur. U kunt hierover meer lezen in het kopje “wat hebben wij al”. Per structuur gelden de volgende regels:

Goudse ecologische structuur

Als groen van deze structuur moet worden aangepast, zijn er strenge regels hoe dit moet. De verbinding voor planten en dieren mag niet verbroken worden. Ze moeten gebruik kunnen blijven maken van de structuur. Ook mag de ecologische waarde niet minder worden. Er wordt op tijd een kenner op het gebied van planten en dieren betrokken in het proces. Dit zodat hij/zij ervoor kan zorgen dat de waarde van planten en dieren goed meegenomen wordt.

Hoofdgroenstructuur

Als groen van deze structuur weggehaald wordt, moet dit op dezelfde plaats worden teruggebracht. Kan dit niet? Dan moet er op een andere plek een hoofdgroenstructuur geplaatst worden. Dit nieuwe groen moet samenhangen met de rest van de hoofdgroenstructuur. Op deze manier blijft het van dezelfde waarde.

Nevengroenstructuur

Als groen van deze structuur weggehaald wordt, moet het op dezelfde plek worden teruggebracht. Kan dit niet? Dan moet het teruggeplaatst worden dichtbij de oude plek. Dit is anders dan bij de eerste 2 structuren. Dit komt omdat deze structuur beter te verplaatsen is. Er wordt bij verplaatsing altijd gekeken wat voor invloed het heeft op het klimaat binnen de wijk.

Overig groen

Als groen van deze structuur weggehaald wordt, moet het in dezelfde wijk worden teruggebracht. Zo blijft het totale oppervlakte van groen in de wijk hetzelfde.

Doel 5: Nieuwe bomen mogen niet zorgen dat het grondwater nog lager komt te staan. Houten funderingen van huizen kunnen hierdoor gaan rotten. Dit kan gevaarlijke situaties geven.

Maatregel: Er moet altijd onderzocht worden of er huizen met houten paalfunderingen in de omgeving zijn.

Maatregel: Zijn er huizen met houten paalfunderingen? Dan onderzoeken we wat voor effect de volwassen boom heeft op de grondwaterstand.

Maatregel: We toetsen met behulp van het grondwaterbeleid of de houten palen bloot komen te liggen. Als de palen bloot liggen kunnen ze gaan rotten. Dit willen wij voorkomen.

Maatregel: Leiden de bomen tot het zakken van het grondwater? Dan moet er opnieuw nagedacht worden over het planten van de bomen op die plek.

Klimaat

Wat willen we bereiken?

Het weer wordt steeds extremer. Dit betekent meer warme dagen, meer droogte, maar ook heftigere regenbuien. Het is belangrijk dat wij onze stad daarop aanpassen. Dit heet klimaatadaptatie. Groen kan daar een positieve rol in spelen.

Hoofdoelen bij dit onderwerp:

- De gemeente plant meer groen. We maken ook meer ruimte voor water.
- De gemeente moedigt inwoners aan om daken, tuinen en gevels te vergroenen.
- De gemeente moedigt bedrijven aan hun terreinen groener in te richten.

Hoe gaan we dit doen?

We hebben kleinere, duidelijke doelen bedacht om de hoofddoelen te halen. Hieronder leest u deze doelen. Ook leest u wat wij gaan doen om deze doelen te halen. Dit noemen wij maatregelen. De wijken Bloemendaal, Binnenstad en Korte Akkeren krijgen voorrang bij het uitvoeren van de maatregelen van dit thema.

Doel 1: Bij (her)inrichten en andere projecten vervangen we onnodige verharding door groen. Onnodige verharding is bijvoorbeeld asfalt of stenen waar mensen weinig gebruik van maken.

Maatregel: Per project kijken we waar onnodige verharding zit. Dit vervangen wij door groen.

Maatregel: De gemeente legt de regels ook bij derden. Dit zodat zij in hun ontwerpproces geen onnodige verharding plaatsen. Dit wordt opgenomen in de eisen.

Doel 2: Per wijk moet 10% van het oppervlakte bedekt zijn door de bladeren van de bomen. Dit noemen wij boomkroonbedekking. Het gaat hier dan om volwassen bomen. In sommige wijken is dit niet haalbaar. Hier willen we dat de boomkroonbedekking groeit met 2%.

Maatregel: We kijken per wijk hoe groot de boomkroonbedekking is.

Maatregel: We onderzoeken welke bomen we op de waardevolle bomenlijst zetten. Door bomen op deze lijst te zetten, krijgen ze meer bescherming. Ze kunnen dan beter oud en groot worden. Dit zorgt voor meer boomkroonbedekking.

Wilt u meer lezen over de bomen in Gouda? Lees dan Programma Groen: Bomen.

Doel 3: We gebruiken groen om regenwater in de grond te laten zakken. Dit noem je infiltratie. Zo komt het niet (te snel) in het riool terecht. Het riool stroomt dan minder vaak over.

Maatregel: Waar het kan, vergroten we de vakken waar planten groeien.

Maatregel: We planten meer bomen of struiken in de vakken van planten. Deze verdampen meer water.

Maatregel: We leggen meer wadi's aan. Wadi's zijn verlaagde stukken grond waar het teveel aan water naar toe kan stromen. Vanuit de wadi kan het dan rustig de grond inzakken. De wadi haalt ook schadelijke stoffen uit het water.

Doel 4: We verbeteren de structuur van de bodem. Dit is goed voor het bodemleven. Ook houdt de bodem hierdoor beter water vast.

Maatregel: Waar het kan, blijven bladeren in de herfst en winter liggen.

Maatregel: Wanneer wij nieuwe bomen planten, vervangen we voor een deel de grond. We doen dit met vruchtbare, structuurrijke grond, waarin de bomen beter kunnen groeien.

Doel 5: Als we groen planten, moet dit lang mee gaan. Het moet toekomstbestendig zijn.

Maatregel: Waar genoeg ruimte boven en onder de grond is, planten we bomen.

Maatregel: We planten de goede boom op de goede plek. Zo kan de boom gezond oud worden.

Doel 6: We moedigen inwoners en bedrijven aan om meer groen op hun eigen terrein te plaatsen. Dit noemen wij vergroenen.

Maatregel: Gebouwen van de gemeente krijgen een dak- of geveltuin. Per situatie wordt er gekeken of dit kan.

Maatregel: We gaan voorlichting geven aan kansrijke partijen. Hierbij helpen we bij het vergroenen van hun terreinen en gebouwen.

Maatregel: We gaan schoolpleinen en bedrijventerreinen maximaal vergroenen.

Biodiversiteit

Wat willen we bereiken?

We willen de biodiversiteit binnen en rondom Gouda versterken. We vinden dit zo'n belangrijk onderwerp dat we er een eigen programma voor hebben geschreven: Programma Groen: Biodiversiteit. Dit programma gaat dieper in op het onderwerp biodiversiteit.

Hoofdoelen bij dit onderwerp:

- Er komen meer regels voor de aanpak om biodiversiteit verder te behouden, uit te breiden, te versterken en te vergroten.
- Goudse ecologische structuren worden beschermd.
- Beheer is maatwerk. Er wordt per situatie gekeken wat de beste aanpak is.
- Wij gaan inwoners meer en beter informeren over de waarde van biodiversiteit.

Hoe gaan we dit doen?

We hebben kleinere, duidelijke doelen bedacht om de hoofddoelen te halen. Hieronder leest u deze kleinere doelen. Ook leest u wat wij gaan doen om deze doelen te halen. Dit noemen wij maatregelen. De wijk Kort Haarlem krijgt voorrang bij het uitvoeren van de maatregelen bij dit thema.

Doel 1: We versterken en verbinden de groenstructuren van droge en natte gebieden. Dieren en planten kunnen zich zo beter verplaatsen. Zo ontstaan er gezondere populaties.

Maatregel: We doen onderzoek waar kansen en problemen liggen voor planten en dieren.

Maatregel: We zorgen voor goede en verbonden ecologische zones. Hier kunnen dieren veilig verblijven. Ook zorgen de zones ervoor dat dieren zich veilig kunnen verplaatsen.

Maatregel: We zorgen voor een gezonde bodem.

Maatregel: We werken samen met het Hoogheemraadschap.

Maatregel: We werken samen met de regio. Zo kunnen we samen de biodiversiteit in de regio verbeteren.

Maatregel: We vervangen planten voor planten die meer bijdragen aan de biodiversiteit.

Maatregel: We kijken wat voor effect het verbinden van natte en droge gebieden heeft op de biodiversiteit.

Doel 2: We nemen maatregelen om meer soorten planten en dieren in Gouda te krijgen.

Maatregel: We onderzoeken welke algemene soorten er zijn en welke er missen.

Maatregel: We richten het groen zo in dat algemene soorten een veilig leefgebied krijgen.

Maatregel: We zorgen voor verschillende hoogtes in de beplanting. Zo kunnen er meerdere soorten leven op 1 plek.

Maatregel: Er is een speciaal programma opgericht: Programma Groen: Biodiversiteit.

Doel 3: Bij onderhoud van openbaar groen wordt er geen gif gebruikt.

Maatregel: We bestrijden onkruid met een machine, niet met gif.

Maatregel: Ziektes en plagen bestrijden we biologisch. Zo heeft het geen negatieve gevolgen voor andere dieren en planten.

Doel 4: We kiezen planten- en boomsoorten die passen bij de stad Gouda.

Maatregel: We gebruiken veel verschillende soorten planten en bomen voor het groen in Gouda.

Hierdoor zijn de bomen minder gevoelig voor ziekten.

Maatregel: We maken een lijst. Op deze lijst staan boomsoorten die bijdragen aan de biodiversiteit in Gouda. Deze soorten hebben de voorkeur bij (her)inrichting.

Maatregel: We zorgen voor een zo groot mogelijke spreiding in bloei- en vruchttijden. Hierdoor zijn er voor insecten altijd bloeiende planten aanwezig.

Doel 5: Beheer van groen doen wij op een manier die goed is voor de natuur.

Maatregel: We maaien op de juiste momenten, op de juiste tijden.

Maatregel: Waar dit kan, laten we bladeren in de herfst en winter liggen.

Maatregel: We maken schuilplekken voor dieren.

Maatregel: We geven informatie over ecologisch beheer aan inwoners. Dit omdat dit vaak net wat anders is dan normaal beheer.

Maatregel: We gaan schade aan de bodem tegen. Ook verdichting van de grond rondom bomen willen we bestrijden. Per plek kijken we wat hiervoor nodig is.

Wilt u meer lezen over onze visie en doelen met betrekking op Biodiversiteit? Lees dan het Programma Groen: Biodiversiteit.

Ruimtelijke kwaliteit

Wat willen we bereiken?

Groen moet een belangrijkere rol krijgen binnen onze stad. Wij willen dat het groen meer aansluit bij de geschiedenis van de stad. Dit willen we doen door meer regels te geven voor aanleg en onderhoud van kwalitatief groen. Ook het ontmoeten en verblijven in het groen zijn belangrijk in dit thema.

Hoofdoelen bij dit onderwerp:

- We versterken de identiteit van Gouda. We doen dit door groen zo in te richten dat het past bij de geschiedenis en het landschap van iedere wijk.
- We bevorderen sociale samenhang door passend groen te plaatsen. Ook willen we inwoners meer stimuleren om gebruik te maken van groene burgerinitiatieven.

Hoe gaan we dit doen?

We hebben kleinere, duidelijke doelen bedacht om de hoofddoelen te halen. Hieronder leest u deze kleinere doelen. Ook leest u wat wij gaan doen om deze doelen te halen. Dit noemen wij maatregelen. De wijk Westergouwe krijgt voorrang bij het uitvoeren van de maatregelen van dit thema.

Doel 1: De groenstructuren sluiten aan bij het landschap van Gouda.

Maatregel: Met de hoofd- en nevgroenstructuur zorgen we voor goede punten van herkenning.

Maatregel: We kijken verder dan de grenzen van onze gemeente. De groenstructuren moeten ook aansluiten op het gebied rondom Gouda.

Doel 2: Het groen in elke wijk moet passen bij het karakter van de wijk.

Maatregel: Bij projecten in de wijk geven we hiervoor regels mee.

Doel 3: We behouden oude bomenlanen, parken en begraafplaatsen.

Maatregel: We onderzoeken welk groen waardevol is voor de cultuurhistorie. Dit groen nemen wij op in de Cultuurhistorische Basiskaart Gouda.

Maatregel: Moet er een boom vervangen worden? Dan wordt er een boomsoort teruggeplaatst die past bij de cultuurhistorische waarde van de plek.

Doel 4: Nieuwe bomen die geplant worden krijgen een goede groeiplaats. Zo kunnen ze gezond oud worden. Hierdoor dragen ze in de toekomst bij aan de herkenbaarheid van een plek. Hoe beter de plek te herkennen is, hoe hoger de ruimtelijke kwaliteit.

Maatregel: Bij het inrichten van groeiplaatsen houden we de normen aan van het Norminstituut Bomen.

Maatregel: Bij het planten houden we rekening met wat de boom in de toekomst nodig heeft. Op deze manier maken we de juiste groeiplaats.

Maatregel: Bij het planten van bomen houden we rekening met bodemdaling. We richten de groeiplaats zo in dat de bomen gezond blijven, ook als er bodemdaling is.

Doel 5: Plekken waar veel mensen komen, richten we in met verschillende soorten groen. Zo worden zintuigen geprikkeld.

Maatregel: Centrum- en winkelgebieden krijgen extra aandacht bij (her)inrichting.

Maatregel: We gaan de entrees van de (binnen)stad aantrekkelijk inrichten.

Doel 6: In de historische binnenstad sluiten we aan bij kwaliteitsplan openbare ruimte (KOR) binnenstad.

Maatregel: In de historische binnenstad verhogen we de kwaliteit van het groen.

Maatregel: De cultuurhistorische waarde is het belangrijkste punt tijdens het ontwerpproces.

Maatregel: Er worden in de binnenstad geveltuinen en gevelgroen aangelegd. Dit doen we alleen als het past in de omgeving.

Doel 7: We gaan meer reclame maken voor groene burgerinitiatieven. Voorbeelden van deze initiatieven zijn: Groen-moet-je-doen, Grijs-wordt-groen en Gouda zoemt.

Maatregel: We maken een communicatieplan. Hiermee gaan we meer reclame maken voor de verschillende initiatieven.

Gezondheid

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat alle Gouwenaars gezond zijn. Zowel lichamelijk als geestelijk. Uit wetenschappelijk onderzoek komt naar voren dat groen een positieve bijdrage hieraan levert. Bomen met veel bladeren geven schaduw, en dus verkoeling. Uitzicht op groen zorgt voor een beter humeur. En zo zijn er nog heel veel voorbeelden. Een groene stad is dus een gezonde stad.

Hoofdoelen bij dit onderwerp:

- We richten de ruimte zo in dat het de slechte prikkels en geluiden van de stad dempen.
- We richten de ruimte zo in dat het uitnodigt om naar buiten te gaan. Dit zorgt ervoor dat meer mensen buiten gaan bewegen.
- We willen dat iedereen uitzicht heeft op groen vanuit zijn woning. Dit is goed voor de geestelijke gezondheid.

Hoe gaan we dit doen?

We hebben kleinere, duidelijke doelen bedacht om de hoofddoelen te halen. Hieronder leest u deze kleinere doelen. Ook leest u wat wij gaan doen om deze doelen te halen. Dit noemen wij maatregelen. De wijken Binnenstad en Korte Akkeren krijgen voorrang bij het uitvoeren van de maatregelen binnen dit thema. Westergouwe is nog een jonge wijk. Deze wijk is nog in ontwikkeling. Gezondheid is hierbij een punt van aandacht.

Doel 1: Iedere inwoner heeft op maximaal 300 meter van zijn woning een koele, groene plek.

Maatregel: We gaan onderzoeken welke woningen te ver van een koele plek afliggen.

Maatregel: Op slimme plekken richten we groene koele plekken in.

Maatregel: De bomen die wij planten zorgen voor veel schaduw. De boomkroonbedekking is groot. De groeiplaats van de boom wordt goed aangelegd, zodat de boom gezond volwassen kan worden en verkoeling kan geven.

Doel 2: Per wijk leggen wij een groene route aan die iedereen kan gebruiken. Deze route is minstens 3 km lang. Er komen bankjes op plekken met schaduw. We gaan onderzoeken of het mogelijk is om borden te plaatsen met informatie over het groen.

Maatregel: Per wijk kijken we waar de groene route kan komen.

Maatregel: Als er niet genoeg groen is, vullen wij dit aan.

Doel 3: Iedere inwoner woont op maximaal 500 meter van een groene verblijfsplek waar diegene kan spelen, ontspannen of bewegen.

Maatregel: Per wijk kijken we waar er nog groene verblijfsplekken moeten komen.

Maatregel: We zoeken naar ruimte om nieuwe groene plekken te maken.

Maatregel: Groene verblijfsplekken worden aantrekkelijk ingericht. Ook worden ze goed onderhouden. Op deze manier komen de mensen er graag.

Doel 4: We gaan meer groene sport- en beweegroutes maken.

Maatregel: We zorgen voor schaduw langs de routes.

Maatregel: We gaan aantrekkelijk groen plaatsen langs de routes. Hierdoor gaan mensen sneller naar buiten om te bewegen.

Doel 5: In de speeltuinen komt meer groen.

Maatregel: We bekijken per speeltuin of er meer groen moet komen.

Maatregel: We werken samen met de inwoners aan de indeling van de speeltuin.

Maatregel: In sommige speeltuinen nemen mogelijkheden op om in groen te spelen.

Doel 6: We willen bereiken dat iedereen uitzicht heeft op tenminste 1 boom vanuit zijn woning. Bij nieuwbouw willen we dat dit 3 bomen zijn.

Maatregel: Kwaliteit (niveau) gaat boven kwantiteit (hoeveelheid). Per plek bekijken we of er genoeg ruimte is voor de boom. Die ruimte moet er zowel onder als boven de grond zijn. Ook worden beheeronderdelen en bodemdaling meegenomen in de beslissing.

De uitvoering van het programma

We willen goed in de gaten houden of de regels in dit programma op de juiste manier worden uitgevoerd. De groene beleidslijn is ingezet door het opstellen van de Omgevingsvisie Gouda. Dit Programma Groen Gouda geeft richting aan de uitvoering van het beleid.

Waar wordt alles van betaald?

Er is geld beschikbaar voor dit programma vanuit budgetten die al bestaan. Hiermee gaan we de maatregelen uitvoeren. De volgende budgetten hebben wij beschikbaar:

- het standaard beheerbudget voor het jaarlijks beheer van het gemeentelijk groen
- het Groenfonds (tot 2026)
- het water- en rioleringsprogramma
- budget biodiversiteit

Het kan zijn dat er eenmalige investeringen nodig zijn om de Goudse Ecologische structuur uit te breiden.

Borging binnen de organisatie

In de Omgevingsvisie Gouda zijn doelen opgesteld. In dit Programma Groen Gouda hebben wij de doelen van het groen in Gouda omgezet in subdoelen en maatregelen. We hebben dit gedaan tijdens werksessies met inwoners en andere collega's van de gemeente. Hierdoor botsen onze doelen en maatregelen niet met ideeën van anderen. We willen er samen voor zorgen dat we onze doelen uit de Omgevingsvisie Gouda bereiken.

De doelen en maatregelen die in dit Programma staan zijn streng. Ze hebben invloed op elk nieuw (her)inrichtingsproject. Het is belangrijk per project en situatie te kijken wat de beste aanpak is.

Er zijn naast dit programma nog 2 deelprogramma's: Programma Groen: Bomen en Programma Groen: Biodiversiteit. Hierin wordt dieper ingegaan op deze twee onderwerpen. In het Programma Groen: Bomen staan regels en maatregelen zodat we in Gouda een bomenbestand krijgen dat bestendig is voor de toekomst. In het Programma Groen: Biodiversiteit staan maatregelen en doelen zodat de planten en dieren in Gouda meer ruimte krijgen.

Metten en beoordelen

Elk jaar kijken wij of we op het goede pad zitten om de doelen van het Programma Groen Gouda te halen. Het Programma Groen: Bomen en Programma Groen: Biodiversiteit zijn onderdeel van dit grote project. Halverwege dit project gaan wij een groot onderzoek uitvoeren. De doelen en maatregelen uit alle programma's worden meegenomen in het onderzoek. Bij het onderzoek kijken we:

- welke doelen al behaald zijn.
- hoe er op dat moment aan de doelen gewerkt wordt.
- hoe er in de aankomende jaren aan de doelen gewerkt wordt.

Komt er uit het onderzoek dat de maatregelen niet het gewenste effect hebben? Dan kunnen de maatregelen tussentijds aangepast worden.

Wilt u het volledige Programma Groen Gouda lezen? Neem dan contact op met Aster van der Wal via aster.vanderwal@gouda.nl